

ΛΥΚΑΝΘΡΩΠΟΙ.

Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τὰς δύο συνθέτους ταύτας λέξεις *λυκανθρωπία* καὶ *λυκάνθρωπος*, σημαίνοντες διὰ μὲν ἐκείνης νόσον τινὰ ἐκ μελαγχολίας προερχομένην, ἣτις παρακινεῖ τὸν ἀσθενῆ νὰ περιφέρεται τὴν νύκτα εἰς τοὺς δρόμους καὶ νὰ ὠρύεται ὡς λύκος, διὰ δὲ ταύτης τὸν πάσχοντα τὴν νόσον ταύτην. Ἀλλ' ἐκ τινων εἰδήσεων ἅς τινὰς ἐδημοσίευσεν εὐὲν πρὸ πολλοῦ ἀγγλος περιηγητὴς τῆς Ἰνδίας μανθάνομεν ὅτι καὶ πράγματι ὑπάρχουσι λυκάνθρωποι. Ἰδοὺ ἡ διήγησις αὐτοῦ.

« Γεωργός τις κατοικεῖ μετὰ τῆς γυναίκος καὶ τοῦ υἱοῦ εἰς τὸ χωρίον Σούπρα, 20 μίλια πρὸς ἀνατολὰς τῆς Σουλταμπόρας κείμενον. Ὁ υἱὸς ἦτο τὸ 1843 τριετής. Ἡμέραν δὲ τινὰ τοῦ Μαρτίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους μεταβάσης τῆς οἰκογενείας εἰς τὴν ἐξοχὴν ἵνα θερίσῃ, τὸ παιδίον ἐπαίζεν ἐπὶ τῆς χλόης οὐ μακρὰν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Αἰφνης λύκος ἔρμυξ, ὡς ἐθεβαίωσαν οἱ γονεῖς, ἀρπάζει αὐτὸ καὶ φεύγει ματαίως καταδιωχθείς.

« Τὸ παιδίον εἶχεν εἰς τὸ δεξιὸν γόναυ βλαβὴν πληγὴν, προσελθοῦσαν ἐκ κάυματος. Μετὰ ἕξ ἔτη, ἦτοι τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1849, κυνηγοὶ συνέλαβον μικρὸν παιδίον, συζῶν μετὰ λύκου δέκα μίλια μακρὰν τῆς Σούπρας.

« Ὅτε δὲ συνέλαβον αὐτὸ ἔρμησαν ἔδωκεν αὐτούς. Καὶ ἐπὶ τινὰ μὲν χρόνον ἐτρέφετο τρώγον ὠμὸν κρέας· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἦτο πολυδάπανον ἔφεραν αὐτὸ εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Κολυπόρης, ἐνθα οἰκτερόντες αὐτὸ οἱ πολλοὶ ἐδίδον τροφήν.

« Ἡμέραν τινὰ κάτοικός τις τῆς Σούπρας μετέβη εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Κολυπόρης· ἐπανελθὼν δὲ διηγήθη τὴν ἱστορίαν πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ γεωργοῦ, ὅστις εἶχεν ἀποθιώσει. Μεταβῆσα δὲ αὐτὴ ἀμέσως εἰς Κολυπόρην ἀνεγνώρισε τὸν υἱὸν ἐκ τῆς εἰς τὸ δεξιὸν γόναυ πληγῆς, ἔλαβεν αὐτὸν καὶ ἔτρεφεν ἐπὶ δύο μῆνας δίδουσα θηρευτικὸν κρέας, ὅπερ εὐσπλαγχνία κινούμενοι ἔστειλλον οἱ γείτονες.

αὐτὴν νὰ ὠφελήσῃ καὶ τὸ σὸν ὄνομα νὰ παραπέμψῃ ἐνδοξὸν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Μὴ εἶσαι ἀκόρεστος· ἀπαιεῖ τὸν τρίτον τρόπον τῆς εὐεργεσίας εἰς ἄλλους. Ἀλλὰ ποῦ ν' ἀκούσῃ; Αὐτοὶ οἱ διδάσκοντες πρὸς ἡμᾶς τὸν μεταξὺ Γλαύκιον καὶ Σωκράτους διάλογον, αὐτοὶ πρῶτοι μωκτηρίζουσι τὰ θεῖα τούτου παραγγέλματα. Ὁ Κοραΐς ἦτο πάντων αὐτῶν σοφώτερος καὶ διὰ ταῦτο σοφώτατα ἐγραψεν· ὅτι ἕως ἠθέλησε νὰ ὁμιλήσῃ καὶ περὶ πολιτικῶν, συμβουλεύσας ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν δημοκρατικὸν πολιτεύμα καὶ ν' ἀποδιώξωμεν τὸν Κυβερνήτην, εἶπε πράγματα τῆσι γυμνά φρονήσεως καὶ ἐπιστήμης καὶ τόσον ἐθνοβλαβῆ, ὥστε εἰάν ἀπώλλυντο τὰ λοιπὰ αὐτοῦ συγγράμματα ἔμεναν δὲ μόναι αἱ πολιτικαὶ παραινέσεις, ἠθελε θεωρεῖται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων νοῦς νοστῶν.

« Τὸ σῶμα τοῦ παιδίου ἀπέπνεεν ἀφόρητον δυσωδίαν· ὅτε δὲ ἐπινεν, ἐβύθιζε τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἐρρόφα ὡς τὰ ζῶα. Ἠκολούθει δὲ τὴν μητέρα μόνον διότι ἐδίδεν αὐτῷ τροφήν· στοργὴν ὅμως οὐδεμίαν εἶχεν.

« Οὐδέποτε συγκατένευε νὰ βοηθήσῃ τὴν μητέρα ἐργαζομένην· ὡσάκις δὲ αὐτὴ εἰργάζετο εἰς τοὺς ἀγρούς, αὐτὸ κατέφευγεν εἰς τὰς φώλεας τῶν λύκων. Μετὰ δύο μῆνας ἡ ταλαίπωρος μήτηρ πτωχύνουσα κατέφευγεν, ὅπως τρέφῃ τὸν υἱόν, εἰς τὴν ἐλεημοσύνην. Οὗτος δὲ συνείθισεν ἑλίγον κατ' ἑλίγον νὰ τρώγῃ ὅ,τι ἐδίδον αὐτῷ, ἐψιθύριζε συνεχῶς ὁμιλῶν καθ' ἑαυτὸν, οὐδέποτε ὅμως κατώρθωσαν νὰ πείσωσιν αὐτὸν ν' ἀρθρώσῃ τοὺς λόγους. Τὰ γόνατα καὶ οἱ ἀγκῶνες αὐτοῦ ἐσκληρύνθησαν ὡς κέρατα, διότι ἐβάδιζεν ὡς τετράποδον.

« Τὸ παιδίον τοῦτο, λέγει ὁ περιηγητὴς, ζῆ καὶ σήμερον (1851) εἰς Κολυπόρην. Δὲν φορεῖ ἐνδύματα, προτιμᾷ τὸ ὠμὸν κρέας τοῦ ὀπτοῦ, καὶ τρώγει θνησιμαῖα. Τὰ παιδία τοῦ χωρίου διασκεδάζουσι συλλαμβάνοντα καὶ ρίπτοντα πρὸς αὐτὸ βετράχους.

« Ὅταν δὲ ἐκδέρωσι ταῦρον ἀποθανόντα, τρώγει τὰς σάρκας αὐτοῦ μετὰ τῶν κυνῶν τοῦ χωρίου· οὐδεμίαν δὲ στοργὴν τρέφει πλέον πρὸς αὐτὸ ἢ τὴν μητέρα.

« Ἰδοὺ δὲ καὶ ἕτερα ἱστορία ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ περιηγητοῦ.

« Τὸ 1844 ἰππεὺς τις τοῦ ἡγεμόνος τῆς *Hindut-Sing*, διερχόμενος ποταμὸν τινὰ, εἶδε δύο λυκιδεῖς καὶ ἓν μικρὸν παιδίον πίνοντα ἐν τῷ ποταμῷ. Κατάρθωσε δὲ βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ συντρόφου αὐτοῦ, νὰ συλλάβῃ μετὰ μεγίστης δυσκολίας τὸ παιδίον, ὅπερ ἀντέστη τρομερὰ, καταξέσχισαν τὰ ἐνδύματα τοῦ ἰππέως, καὶ ὀκνῶν ἰσχυρῶς ἀμφοτέρους. Μετακομισθὲν δὲ ἐν θριάμβῳ εἰς Βονδῦ, ὁ ἡγεμὼν ἐκλείσεν αὐτὸ ἐντὸς καλύβης, καὶ ἔτρεφε δίδων ὠμὸν κρέας.

« Μετὰ τριῶν μηνῶν ἀνωφελεῖς ἀποπειράς ὅπως ἐξημερωθῇ τὸ παιδίον, ὁ ἡγεμὼν ἀπέλυσε αὐτὸ· ἔλαβεν δὲ αὐτὸ μίμρος τις ἐπιθυμῶν νὰ κερδήτῃ χρήματα· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς βαρυνθείς μετὰ ἕξ μῆνας ἀφῆκε τὸν λυκάνθρωπον. Ἐκτότε περιεφέρετο εἰς τὴν ἀγορὰν ἐνθα ἐπραττε πολλὰς μικρὰς κλοπὰς. Καὶ ποτὲ μὲν ἐκλεπτε τεμάχια κρέατος· ἄλλοτε ἀνέτρεπε διάφορα ἐμπορεύματα ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις, ὅτε ὀργισθεὶς τις διετρύπησε τὸν μητρὸν αὐτοῦ διὰ βέλους.

« Ἐμπορὸς τις εὐρισκόμενος εἰς Βονδῦ, ἐνθα ἔφερον ἐκ *Lucknow* διάφορα ἐμπορεύματα πρὸς τὸν ἡγεμόνα, εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ ὑπηρέτην, ὅστις, ἰδὼν τὸ παιδίον τετρακυκτισμένον ἀπέσυρε τῆς πληγῆς τὸ βέλος, ἔστρωσεν αὐτῷ κλίνην πλησίον τῆς ἑαυτοῦ καὶ ἐπειράθη ν' ἀπομάθῃ αὐτῷ τοῦ τρώγειν ὠμὸν κρέας, δίδων ἀντὶ τούτου ὀρύζιον καὶ ἕτερα φυτὰ.

» Επί τινος ἡμέρας ὁ λυκάνθρωπος οὐδὲν ἔφαγε· μετὰ ταῦτα ὁμοῦ συνείθισεν. Ὁ ὑπηρέτης ἐπιθυμῶν ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ παιδίου τὴν ἀφόρητον δυσωδίαν, ἔτριβεν αὐτὸ ἐπὶ τινος μῆνας ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν δι' ἐλαίου. Καὶ ἡλαττώθη μὲν ἀλλὰ δὲν ἐξηλείφθη καθ' ὁλοκληρίαν ἡ δυσωδία.

» Τὰ γόνατα καὶ οἱ ἀγκῶνες τοῦ λυκανθρώπου ἦσαν τυλώδη, διότι ἐβάδιζεν ὡς τετράποδον. Ἐξ μῆνας ἠγωνίσθη ὁ ὑπηρέτης νὰ συνειθίσῃ αὐτὸν νὰ βαδίζῃ ὡς ἄνθρωπος. Ἐν μόνον δὲ ὄνομα κατώρθωσε νὰ προφέρῃ, τὸ *Ἀβουδία*, ὄνομα τῆς θυγατρὸς τοῦ ἐμπόρου, περιποιουμένης αὐτὸν ἐπιμελῶς. Μετὰ ἑτέρους δὲ τέσσαρας μῆνας ἤρξατο ἐνοσῶν τὰς προσταγὰς ὡς ἐδίδον αὐτῷ διὰ νευμάτων καὶ νὰ ὑπακούῃ.

» Νύκτα τινὰ, ἐνῶ ἐκοιμᾶτο ὑπὸ δένδρον, πλησίον τοῦ ὑπηρέτου, δύο λύκοι ἐλθόντες κρυφίως ὡσφράνθησαν καὶ ἔπειτα ἐθίζαν αὐτὸν· οὗτος δὲ ἐγερθεὶς ἐπαιξε μετὰ τῶν λύκων. Ὁ ὑπηρέτης ἐκπλαγείς, ἤρξατο κραυγάζων ὅτι οἱ λύκοι ἐμελλον νὰ φάγωσι τὸ παιδίον· ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον ἐγένετο, διότι τὰ θηρία ἀνεχώρησαν.

» Τὴν ἐπιούσαν νύκτα ἐπεσκέφθησαν τὸ παιδίον τρεῖς λύκοι καὶ ἐπαιζαν μετ' αὐτοῦ, ὡς καὶ τὴν προτεραίαν. Τοῦτο δὲ συνέβη ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέχειαν νύκτας. Οἱ λύκοι, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ὑπηρέτου, ἐδείκνυον πρὸς τὸν λυκάνθρωπον μεγάλην στοργήν, καὶ ἔλειχον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνῶ ἐπαιζεν.

» Ὅτε ὁ ἔμπορος ἀνεχώρησεν, ὁ ὑπηρέτης παρέλαβε τὸ παιδίον σύρων διὰ σχοινίου. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔθετο φορτίον, ὅπερ ὁμοῦς πολλάκις ἐρρίψε πειραθὲν νὰ φύγῃ. Ὁ ὑπηρέτης εἶχεν αὐτὸ εἰς *Lucknow* ἔξ μῆνας, ἐνθα ἐφαίνετο εὐπειθέστερον· μετὰ ταῦτα ὁμοῦς ἐδραπέτευσε καὶ δὲν ἐράνη πλέον.

» Μετὰ δύο μῆνας ἦλθεν εἰς *Lucknow* γυνή τις, ἥτις διηγήθη ὅτι πρὸ ἔξ ἐτῶν οἱ λύκοι ἀπήγαγον τὸ τετραετὲς αὐτῆς τέκνον. Ἐκ τῆς περιγραφῆς δὲ ἦν ἤκουσε περὶ τοῦ προστατευομένου τοῦ ὑπηρέτου ἐπίσθη ὅτι ὁ λυκάνθρωπος ἐκεῖνος ἦτο ὁ υἱὸς αὐτῆς. Ἐμείνε δὲ εἰς *Lucknow* μῆνας τέσσαρας ζητοῦσα αὐτὸν, ἀλλ' εἰς μάτην.

» Ὁ ἔμπορος ἵππεὺς καὶ ὁ ὑπηρέτης τοῦ ἐμπόρου, γράφει ὁ περιηγητής, εὐρίσκονται εἰσέτι εἰς *Lucknow*· καὶ οἱ τρεῖς δὲ μοὶ ἐπεβεβαίωσαν τὸ ἀληθὲς τῶν ῥηθέντων.

» Καθ' ἅπασαν δὲ τὴν Οὐδὴν οἰθαγενεῖς λέγουσιν ὅτι οἱ λυκάνθρωποι δὲν εἶναι σπάνιοι, καὶ θεωροῦσι τὴν ἐξημέρωσιν αὐτῶν ἀδύνατον. »

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΑΡΕΚΒΟΛΙΚΑΙ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΑΟΝ ΛΟΓΟΝ.

ΑΛΕΞΙΟΥ Α' ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ.

ὁ π ο

I. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝΟΣ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 363).

Αὐτ. στίχ. 2. *Ἀγρारीων*] *Ἀγράρια*, τὰ πρὸς ἰχθύων ἄγραν σκάφη, φησὶν ὁ Δουκάγγιος [Σημ. εἰς Ἄν. Ἀλεξιάδ. σελ. 69]. Ἐξ ὧν δ' ἐκτίθησιν ὁ Πορφυρογέννητος, ἔστιν εἰκάσαι ὅτι *Ἀγράρια* ἐλέγοντο τὰ βασιλικὰ πλοῖα, ὧν ἐπιθκίνοντες οἱ βασιλεῖς περιέπλεον τὰ πλησιόχωρα τῆς πόλεως, *Δρομῶνια* δὲ τὰ διὰ μακρότερον πλοῦν αὐτῶν [Περὶ διοικ. τῆς βασιλ. κεφ. νά. — Πρβλ. καὶ Ῥεσκίου σημ. εἰς τὴν τοῦ αὐτοῦ Ἐκθ. τῆς βας. τάξ. σελ. 604]. Ὄθεν καὶ Ἡσύχιος: «*Ἀγραρεῦεις*, περιέρχη». Ἐν δὲ τῇ Ἀλεξιάδι εὐρηται καὶ: *Ἀγράρια* σκεπαστά, τεσσαράκορτα ἀνθρώπων χωρητικά. [Βιβλ. Ζ', σελ. 163] Περὶ τῶν ἐρετῶν δὲ τῶν τοιούτων ἀκατίων φησὶν ὁ Πορφυρογέννητος: «Ἰστέον ὅτι οὐ δεῖ στρατεῦσθαι ἀπὸ ἄλλου θέματος εἰς τοὺς ἐλάτας τῶν *Ἀγρारीων*, εἰμὴ ἀπὸ τοῦ Στενοῦ» [ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 404]. Ὄθεν καὶ μέχρι τῆς σήμερον οἱ ἐρέται τῶν σουλτανικῶν ἀκατίων ἀπὸ μόνων τῶν κατοίκων τοῦ Ἰερικίου Βοσπόρου λαμβάνονται.

Αὐτ. *Ζερμώνων*] Ἐλέγοντο καὶ *Σέρμωνες* [Ἰδ. Ἄννης Ἀλεξιάδ. Γ', σελ. 91]. Πλοῖα δ' ἦσαν καὶ αὐτοὶ πρὸς πόλεμον ἐπιτήδεια, καὶ ἴσως οἱ παρὰ τοῖς παλαιοῖς *Δρομῶνες*, καὶ παρὰ Πορφυρογεννήτην, ὡς σεσημείωται ἀνωτέρω, *Δρομῶνια*.

Αὐτ. στίχ. 3. *Χαρβιῶν*] Πρόδηλον ὅτι ἄλλο εἶδος πλοίων ἦσαν καὶ αἱ *Χαρβιαί*.

Αὐτ. στίχ. 4. *Φοσσάτου*] Ἐγράφετο παρὰ τῶν Βυζαντινῶν ἀδιαφόρως καὶ διὰ τοῦ ω μεγάλου καὶ διὰ τοῦ ο μικροῦ, ἢ καὶ δι' ἐνὸς σι: «*Φοσσάτον*, ὁ στρατὸς, τὸ στρατόπεδον» [Σουῖδ.]. καί: «Κυρίως *φοσσάτον*, τὸ ἀπληκτον τοῦ ὅλου στρατοῦ καλεῖται» [Λέοντ. τακτ. Διάτ. ιά. 4]. Ὁ δὲ Κοραῆς: «*Φωσσάτον* ἢ *φουσσάτον*, ἔλεγον ἀπὸ τῶν Λατίνων τὸ, *Fossa* καὶ *Fossatum*, τὸν ἑλλήν. λεγόμενον *Τάφρον* ἢ *Χάρακα*, ἤγουν τὸν περὶ τὰ τείχη ἢ στρατόπεδα σχαμμένον κύκλον, ἔπειτα καὶ τὸ στρατόπεδον ὅλον, καὶ τέλος, καταχρηστικῶς καὶ τὸ στρατεύμα, ἤγουν τὸ συνάθροισμα τῶν στρατιωτῶν» [Ἄτακτ. Τόμ. Β', σελ. 379].

Αὐτ. στίχ. 7. *Δομιστ. τῶν σχολῶν*] Ἐκ τοῦ Λατιν. *Domesticus* (ἑλλην. Οἰκεῖος): «*Δομίστικοι*, οἱ τῶν Ῥωμαίων ἵππεῖς, οἱ κατὰ Ῥωμαίους οἰκειοκοὶ στρατιῶται» [Σουῖδ.]. *Σχολαί* δὲ (ἐξ οὗ τὸ: